Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro zahraniční věci

2024/0000(INI)

15.10.2024

NÁVRH ZPRÁVY

o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2024
(2024/0000(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: David McAllister

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....15

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2024 (2024/0000(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o Evropské unii (SEU), a zejména na články 14, 16, 21, 24, 36 a 41 této smlouvy,

– s ohledem na interinstitucionální dohodu ze dne 16. prosince 2020 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o rozpočtové kázni, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení, jakož i o nových vlastních zdrojích, včetně plánu zavádění nových vlastních zdrojů[1],

– s ohledem na prohlášení místopředsedy Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 20. června 2024 s názvem „Zpráva o společné zahraniční a bezpečnostní politice – naše priority na rok 2024“ ,

– s ohledem na dokument nazvaný „Strategický kompas pro bezpečnost a obranu – Za Evropskou unii, která chrání své občany, hodnoty a zájmy a přispívá k mezinárodnímu míru a bezpečnosti“, který potvrdila Evropská rada dne 21. března 2022,

– s ohledem na závěry zasedání Evropské rady, která se konala ve dnech 22. března 2024, 18. dubna 2024 a 27. června 2024,

– s ohledem na závěry zasedání Rady pro zahraniční věci, která se konala ve dnech 18. března, 22. dubna, 24. května, 24. června a 22. července,

– s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/509 ze dne 22. března 2021 o zřízení Evropského mírového nástroje a o zrušení rozhodnutí (SZBP) 2015/528[2],

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A10-0000/2024),

A. vzhledem k dramatickému tempu geopolitických změn, kdy autokratičtí aktéři jednotlivě i koordinovaně usilují o oslabení mezinárodního řádu založeného na pravidlech a jeho mnohostranných organizací; vzhledem k tomu, že konflikty se rozšiřují a státy i nestátní aktéři stále častěji využívají sílu jako prostředek k dosahování politických cílů;

[1] *Úř. věst. L 433I, 22.12.2020, s. 28* ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj?eliuri=eli%3Aagree_interinstit%3A2020%3A1222%3Aoj&locale=cs#.
[2] *Úř. věst. L 102, 24.3.2021, s. 14,* ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2021/509/2024-03-18?eliuri=eli%3Adec%3A2021%3A509%3A2024-03-18&locale=cs.

B. vzhledem k tomu, že geopolitický kontext, v němž EU funguje, vyžaduje přijímání ambicióznějších, věrohodnějších a jednotnějších opatření EU na světové scéně, a že je tudíž nezbytné, aby členské státy prokázaly požadovanou politickou vůli přeměnit společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP) na plnohodnotnou politiku EU; vzhledem k tomu, že by se EU ve své vnější činnosti měla řídit hodnotami a zásadami zakotvenými v článku 2, čl. 3 odst. 5 a článku 21 SEU, které inspirovaly vlastní vznik, rozvoj a rozšiřování EU; vzhledem k tomu, že by EU měla po celém světě odpovídajícím způsobem hájit svobodu a demokratické normy, jakož i univerzálnost lidských práv;

C. vzhledem k tomu, že tato zpráva nejprve zkoumá výroční zprávu místopředsedy Komise, vysokého představitele o SZBP a následně ji doplňuje o postoje Parlamentu k cílům SZBP pro rok 2025; vzhledem k tomu, že se zpráva podrobně zaměřuje zejména na 1) globální důsledky ruské útočné války proti Ukrajině, 2) konflikt a mír na Blízkém východě, 3) spolupráci s obdobně smýšlejícími partnery a 4) obecnou viditelnost činnosti EU v zahraničí; vzhledem k tomu, že postoj Parlamentu k SZBP zaměřený na budoucnost je v konečném důsledku utvářen zejména klíčovými požadavky týkajícími se příštího víceletého finančního rámce (VFR) a parlamentního dohledu nad VFR;

D. vzhledem k tomu, že v oblasti SZBP vykonává Evropský parlament úlohu v oblasti politické kontroly a konzultací; vzhledem k tomu, že rozpočtovou funkci pro tuto oblast politiky vykonává společně s Radou, s výjimkou případů, kdy Rada jednomyslně rozhodne, že jsou výdaje hrazeny členskými státy; vzhledem k tomu, že Evropský parlament musí všechny své pravomoci vykonávat v plném rozsahu, aby zvýšil demokratickou legitimitu SZBP; vzhledem k tomu, že ostatní orgány musí svou spolupráci s Evropským parlamentem odpovídajícím způsobem upravit;

I. Výroční zpráva místopředsedy Komise, vysokého představitele o SZBP za rok 2024

1. konstatuje, že tato zpráva byla Evropskému parlamentu předložena dne 20. června 2024; připomíná, že zpráva by měla být zaměřena na budoucnost; níže uvádí své připomínky k několika událostem, které místopředseda Komise, vysoký představitel ve své zprávě zdůraznil;

2. vítá zejména:

   - úspěšné dokončení procesu prověřování Albánie na konci roku 2023; znovu vyzývá k bezodkladnému zahájení další fáze jednání; zdůrazňuje, že je třeba dále zintenzivnit reformy s cílem řešit přetrvávající nedostatky, pokud jde o „základní otázky“;

   - zahájení přístupových jednání s Bosnou a Hercegovinou; vybízí orgány, aby podnikly všechny příslušné kroky stanovené v doporučení Komise ze dne 12. října 2022; odsuzuje opakující se štvavou rétoriku a separatistické zákony a politiky vedení subjektu „Republika Srpska“ a v této souvislosti připomíná, že je důležitá viditelná přítomnost operace EUFOR Althea;

   - pokrok v dialogu mezi Bělehradem a Prištinou, zejména v oblasti svobody pohybu a energetiky; vyjadřuje politování nad nedostatečným pokrokem na cestě k normalizaci a vyzývá k vynaložení většího úsilí a více kapacit k normalizaci vztahů

a rozvoji dialogu zprostředkovaného EU;

- pokrok, jehož dosáhla Černá Hora při plnění prozatímních kritérií pro kapitoly 23 a 24 acquis EU; vybízí tuto zemi, aby i nadále pokračovala v reformách souvisejících s EU a rychle je prováděla;

- úspěšné dokončení procesu prověřování Severní Makedonie na konci roku 2023; vyzývá k bezodkladnému zahájení další fáze jednání; vyzývá vládu Severní Makedonie, aby konstruktivně spolupracovala se sousedními zeměmi na odstraňování zbývajících překážek, které brání pokroku v přístupových jednáních;

- úspěšné obnovení dialogu o SZBP mezi EU a jejími partnery na západním Balkáně a připomíná význam těchto partnerství pro mír a bezpečnost; připomíná, že rozšíření EU je geostrategickou investicí, která vyžaduje odhodlání jak ze strany EU, tak ze strany zemí procesu rozšíření na jejich cestě k přistoupení; v této souvislosti připomíná, že jsou i nadále zapotřebí reformy v oblasti právního státu, základních práv a veřejné správy a soulad se SZBP, a to i v otázce sankcí;

- rozhodnutí o zahájení přístupových jednání s Ukrajinou a Moldavskem; oceňuje skutečnost, že míra souladu Moldavska se SZBP výrazně vzrostla z 54 % v roce 2022 na 86 % v roce 2024; vyzývá k urychlení procesu prověřování a ke včasné organizaci následných mezivládních konferencí;

- probíhající pokusy Arménie a Ázerbájdžánu o normalizaci vzájemných vztahů; vybízí je, aby bezodkladně podepsaly komplexní mírovou dohodu;

3. odsuzuje zejména:

- probíhající útočnou válku Ruska proti Ukrajině a stále častější ruské útoky na civilní cíle a civilní infrastrukturu na Ukrajině; požaduje, aby Rusko a jeho zástupné síly ukončily veškeré vojenské akce a aby ruské vedení okamžitě a bezpodmínečně stáhlo své jednotky z Ukrajiny a ze všech dalších zemí, jejichž území nebo jeho části nezákonně okupuje;

- úlohu nelegitimního režimu Alexandra Lukašenka, který fakticky předal národní suverenitu Kremlu, aby si udržel moc nad Běloruskem;

- stále častější nepřátelské činnosti, vměšování a hybridní válku ze strany Ruské federace, jejích institucí a zástupných sil, jež vedou k narušování a oslabování demokratické stability a svrchovanosti Moldavské republiky;

- brutální a nerozlišující teroristické útoky Hamásu na území Izraele ze dne 7. října 2023, jež vyvolaly konflikt v Gaze, který má nepřiměřený dopad na civilní obyvatelstvo a způsobil katastrofální humanitární situaci;

- skutečnost, že Írán soustavně porušuje své právní závazky v oblasti dozoru vyplývající ze společného komplexního akčního plánu (JCPOA) a pokračuje ve svém jaderném programu, aniž by k tomu měl jakékoli věrohodné civilní důvody;

- neoprávněné zadržování evropských občanů v Íránu; naléhavě vyzývá

místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby učinil vše pro osvobození těchto občanů a ukončil íránskou diplomacii využívající rukojmí;

- nedávné přijetí zákona o „podpoře cti a předcházení neřesti“ v Afghánistánu, jakož i systematické porušování lidských práv a základních svobod, zejména extrémní výklad práva šaría, který vylučuje ženy z veřejného života, brání jim v práci, v přístupu ke zdravotní péči, pokud nejsou doprovázeny mužským příbuzným, i ve vzdělávání po ukončení šesté třídy; požaduje od de facto orgánů v Afghánistánu, aby byla zrušena všechna genderově podmíněná omezení namířená proti ženám, a zdůrazňuje, že se musí jednat o klíčovou podmínku pro jakoukoli spolupráci mezinárodního společenství s Tálibánem; trvá na zachování přísně podmíněné spolupráce s Tálibánem na základě pěti kritérií stanovených Radou pro spolupráci s de facto orgány Afghánistánu a na pohnání pachatelů tohoto závažného porušování práv dívek a žen k odpovědnosti, a to i prostřednictvím restriktivních opatření;

- větší rozsah a intenzitu operací plavidel a letadel čínské vlády, které zastrašují sousedy Číny; systém nucených prací provozovaný vládou a zločiny Číny proti lidskosti v Sin-ťiangu;

- rozhodnutí vojenských režimů střední oblasti Sahelu v Burkině Faso, Mali a Nigeru opustit Hospodářské společenství států západní Afriky (ECOWAS), které ECOWAS uvrhlo do hluboké politické krize; bere na vědomí faktické uzavření mise Evropské unie zaměřené na budování kapacit v Nigeru (EUCAP Sahel Niger) a neobnovení výcvikové mise Evropské unie v Mali (EUTM);

- autoritářský režim Daniela Ortegy a Rosario Murillové, kteří systematicky oslabují demokratické struktury Nikaraguy; připomíná, že nikaragujský režim udržuje pevné vazby s dalšími autokraciemi, například v Íránu, ve Venezuele a na Kubě; co nejdůrazněji odsuzuje systematické porušování a zneužívání lidských práv kubánským režimem; důrazně odsuzuje a zcela odmítá volební podvody organizované venezuelským režimem a žádá, aby Madurova vláda zastavila svou represivní politiku a útoky na občanskou společnost a opozici;

4. souhlasí:

- s tím, že je zapotřebí zlepšit vztahy s Tureckem; vítá částečné zmírnění napětí ve východním Středomoří a v Egejském moři; opětovně vyjadřuje své znepokojení nad tím, že zahraniční politika Turecka je i nadále v rozporu s prioritami EU v rámci SZBP;

- s tím, že je naléhavé, aby EU a turecká vláda pokročily v procesu vzájemné reflexe, který povede k oboustranně prospěšnému, dynamičtějšímu a strategičtějšímu partnerství, s ohledem na klíčovou úlohu, kterou Turecko hraje ve svém regionu, a na jeho význam jakožto spojence v NATO;

- s tím, že se Turecko dostatečně nesnaží o dosahování souladu se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU, a to ani, pokud jde o sankce a jejich obcházení, a že je třeba, aby úzce spolupracovalo s vyslancem EU pro sankce; vyjadřuje politování nad nepřijatelnou povahou solidarity a podpory, kterou turecký

prezident veřejně vyjádřil teroristické organizaci Hamás;

- s výzvou Turecku, aby ve svém sousedství projevovalo konstruktivní, a nikoli asertivní nebo agresivní přístup;

- se skutečností, že zákon o „transparentnosti zahraničního vlivu“, zákon o „rodinných hodnotách a ochraně nezletilých osob“, jakož i změny volebního zákona v Gruzii jsou neslučitelné s hodnotami a demokratickými zásadami EU; zdůrazňuje, že žádost Gruzie o členství v EU bude posuzována na základě dosažených výsledků a v závislosti na plnění kodaňských kritérií členství;

- je znepokojen tlakem Ruska a Číny ve Střední Asii a zdůrazňuje, že je v reakci na něj třeba posílit přítomnost EU ve Střední Asii; zdůrazňuje zájem EU na prohlubování hospodářských vztahů a posilování politických vazeb se zeměmi Střední Asie, částečně s cílem řešit obcházení sankcí uplatňovaných vůči Rusku a Bělorusku;

- se skutečností, že Arktida má geostrategický význam, pokud jde o rozšiřování možných námořních tras, přístup k přírodním zdrojům, ochranu klimatu, územní nároky, mimo jiné z důvodu ruské vojenské expanze do nejsevernějších oblastí, a svobodu a bezpečnost plavby;

II. Cíle SZBP v roce 2025

5. v následující části uvádí cíle Parlamentu v oblasti SZBP pro rok 2025, čímž doplňuje postoje vyjádřené ve výroční zprávě místopředsedy Komise, vysokého představitele o SZBP;

Řešení globálních důsledků ruské útočné války proti Ukrajině

6. konstatuje, že reakci EU na útočnou válku Ruska proti Ukrajině bedlivě sledují autokratičtí aktéři po celém světě a že postoj EU bude mít rozhodující vliv na to, jak budou jednat na mezinárodní scéně;

7. vyzývá Ukrajinu, aby nadále usilovala o pokrok směrem k členství v EU a využívala přitom všechny zdroje, které má k dispozici v rámci Nástroje pro Ukrajinu, a aby zajistila smysluplné zapojení občanské společnosti do fáze provádění a monitorování tohoto nástroje;

8. vyzývá EU a členské státy, aby všemi možnými způsoby poskytovaly humanitární pomoc, vojenskou podporu, hospodářskou a finanční pomoc a politickou podporu až do vítězství Ukrajiny, s cílem nakonec ruskou útočnou válku zastavit a umožnit Ukrajině osvobodit všechny své obyvatele a obnovit plnou kontrolu uvnitř svých mezinárodně uznaných hranic; zdůrazňuje zejména, že je naléhavě nutné poskytnout Ukrajině větší kapacity protivzdušné obrany na ochranu její kritické energetické infrastruktury před nadcházející zimou, a vyzývá členské státy, aby okamžitě zrušily omezení týkající se používání západních zbraňových systémů dodávaných na Ukrajinu proti legitimním vojenským cílům na ruském území;

9. vyzývá EU a členské státy, aby posílily účinnost svých čtrnácti dosud přijatých

sankčních balíčků a jakmile to bude zapotřebí, aby přijaly nové; vyzývá k účinné spolupráci s obdobně smýšlejícími partnery na celém světě s cílem zvýšit tlak na Rusko;

10. rozhodně podporuje desetibodový mírový plán, který předložil ukrajinský prezident Zelenskyj, a připomíná, že každá iniciativa zaměřená na ukončení ruské útočné války musí být založena na návrzích, které předloží Ukrajina, a následně ji musí přijmout ukrajinský lid;

11. připomíná, že Ukrajina má jakožto oběť agrese v souladu s článkem 51 Charty OSN legitimní právo na sebeobranu; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, Komisi, Radu a dotčené členské státy, aby Ukrajině povolili uplatňovat proti Rusku účinná protiopatření; připomíná, že Rusko porušuje mezinárodní právo a že úplné zabavení zmrazeného ruského majetku je tedy vhodným krokem k donucení Ruska, aby dodržovalo mezinárodní právo a k odškodnění Ukrajiny i dalších poškozených stran za ztráty způsobené ruskou útočnou válkou;

12. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné, aby EU a její členské státy usilovaly o vytvoření zvláštního mezinárodního tribunálu, který by stíhal zločin agrese vůči Ukrajině páchaný politickým a vojenským vedením Ruské federace a jejími spojenci;

13. oceňuje návrh Komise na zřízení mechanismu úvěrové spolupráce pro Ukrajinu v hodnotě přibližně 35 miliard EU, který by reagoval na výzvu Parlamentu a vycházel z rozhodnutí Rady o nasměrování mimořádných příjmů plynoucích z imobilizovaného ruského státního majetku do Fondu pomoci Ukrajině a Nástroje pro Ukrajinu, jakož i z rozhodnutí skupiny G7 nabídnout Ukrajině úvěr ve výši 50 miliard USD zajištěný imobilizovaným ruským státním majetkem;

14. připomíná skutečnost, že bezpečnost Moldavské republiky je neoddělitelně spjata s bezpečností Ukrajiny, a považuje Moldavskou republiku za druhou obrannou linii evropského způsobu života; je přesvědčen, že vstup Ukrajiny a Moldavska do EU by byl geostrategickou investicí do sjednocené a silné Evropy; vybízí místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby posílil partnerství s Ukrajinou a Moldavskem v oblasti SZBP prostřednictvím konkrétních opatření, a zejména prostřednictvím opatření zajišťujících nedotknutelnost státních hranic obou zemí;

Řešení konfliktu a podpora míru na Blízkém východě

15. potvrzuje právo Izraele na sebeobranu, které je stanoveno a ohraničeno mezinárodním právem; vyzývá k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění všech rukojmí a následně k uzavření okamžitého a trvalého příměří s cílem předejít hrozícímu riziku hladomoru a vypuknutí epidemie v Gaze; připomíná, že Izrael má rovněž povinnost chránit civilní obyvatelstvo a že vojenské operace musí být přiměřené a v souladu s mezinárodním humanitárním právem;

16. znovu vyjadřuje neochvějnou podporu vyjednanému řešení založenému na existenci dvou států na základě hranic z roku 1967, se dvěma svrchovanými, demokratickými státy coby sousedy v míru a se společným hlavním městem Jeruzalémem; odsuzuje stále rychlejší nezákonnou izraelskou kolonizaci palestinské půdy, která je v rozporu s mezinárodním právem; vyjadřuje znepokojení nad rostoucím násilím páchaným izraelskými silami a extremistickými osadníky na Západním břehu Jordánu a ve

východním Jeruzalémě; vyjadřuje podporu třífázovému mírovému plánu prezidenta USA Bidena a vyjadřuje politování nad tím, že na obou stranách chybí vůle k zajištění jeho uplatňování; dále vyjadřuje politování nad tím, že poslední kola mírových rozhovorů nepřinesla žádné hmatatelné výsledky;

17. vyjadřuje znepokojení nad stupňujícím se napětím na Blízkém východě a nad snahou íránského režimu a jeho sítě nestátních aktérů o destabilizaci tohoto regionu; naléhavě vyzývá všechny strany, aby projevily maximální zdrženlivost, usilovaly o zmírnění napětí a zdržely se jakékoli další eskalace, neboť je třeba se za každou cenu vyhnout regionálnímu konfliktu; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele a členské státy, aby ve spolupráci s mezinárodními partnery, a to i se zeměmi Perského zálivu, pokračovali ve svém diplomatickém úsilí, a aby podpořili bezodkladné zmírnění napětí a smysluplný dialog;

18. vítá rozhodnutí EU obnovit sankce proti Íránu do července 2025, mimo jiné uvalením sankcí na íránskou produkci bezpilotních letounů a raket pro Rusko a širší region Blízkého východu; poukazuje na to, že k možným sankcím, které dosud nebyly uplatněny, patří mnohem restriktivnější přístup k přenosu technologií prostřednictvím vývozu výrobků, které nejsou klasifikovány jako výrobky „dvojího užití“; připomíná, že Evropský parlament vyzval k zařazení Hizballáhu a íránských Islámských revolučních gard na seznam teroristických organizací vedený EU;

19. poukazuje na silné vazby mezi Íránem, Islámskými revolučními gardami a zástupnými silami Íránu, jako jsou Hútiové, irácké a syrské milice a organizace uvedené na seznamu teroristických organizací vedeném EU, konkrétně Hamás a vojenské křídlo Hizballáhu; vyzývá Radu a místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby zařadili Hizballáh jako celek na seznam teroristických organizací vedený EU; vyjadřuje politování nad útoky Hizballáhu na Izrael, které vedly k izraelské pozemní invazi v Libanonu; je hluboce znepokojen situací v Libanonu a připomíná, že je třeba co nejdříve ukončit nepřátelské akce a v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1701 vytvořit prostor pro diplomatické řešení podél modré linie, což je jediná cesta ke zmírnění napětí a trvalé stabilizaci situace na izraelsko-libanonské hranici;

20. ztotožňuje se s názorem, že cílem je za každou cenu zabránit Íránu v získávání jaderných zbraní; poukazuje však na skutečnost, že režim v Teheránu jasně odmítl obnovení společného komplexního akčního plánu a zároveň zvýšil své kapacity v oblasti jaderných zbraní; vyjadřuje politování nad tím, že v současné době neexistuje žádná strategie, která by Írán přesvědčila, aby přestal vytvářet vojenské jaderné kapacity, a neexistuje ani akční plán pro případ, že by Írán překročil jaderný práh; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby předložil návrh revidované strategie uplatňované vůči Íránu;

21. zdůrazňuje, že EU musí využít všechny dostupné prostředky k tomu, aby zvýšila svou efektivní přítomnost v regionu, a vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby tento úkol zařadil mezi priority svého úřadu i nadcházejícího VFR;

Motivace ke spolupráci s obdobně smýšlejícími partnery

22. zdůrazňuje, že svět je stále více multipolární a méně multilaterální; zdůrazňuje, že multilaterální fóra, mezi něž patří především Organizace spojených národů a její

agentury, by měla být považována za preferovanou formu spolupráce EU; v této souvislosti vyjadřuje znepokojení nad tím, že nabývají na významu exkluzivní formy spolupráce, které si mezi sebou stále více konkurují; zároveň konstatuje, že mezinárodní instituce a normy jsou stále více využívány jako nástroj; zdůrazňuje, že tento trend staví EU do choulostivé situace, kdy musí balancovat mezi potřebou apelovat na široké a inkluzivní pojetí multilateralismu a zároveň dávat přednost spolupráci jen s některými, obdobně smýšlejícími partnery;

23. v této souvislosti zdůrazňuje, že geopolitický kontext, v němž EU působí, je i nadále poznamenán zásadní nejistotou a přechodem od spolupráce ke konkurenci; se znepokojením sleduje, jak jsou všechny typy interakce využívány jako zbraně, a konstatuje, že tento trend oslabuje mezinárodní spolupráci v době, kdy je třeba urychlit globální transformaci, aby bylo možné účinně řešit globální problémy; připomíná, že EU si nemůže dovolit uzavřít se do sebe a že naopak musí být i nadále otevřená a angažovat se ve světě;

24. připomíná význam silného a konstruktivního partnerství se Spojeným královstvím; vítá skutečnost, že od nové vlády Spojeného království opět vzešel impuls zamyslet se společně s EU nad možnostmi užší spolupráce v oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti, což by bylo výhodné jak pro EU, tak pro Spojené království; požaduje, aby byl Parlament do této reflexe řádně zapojen a byl o ní informován;

25. připomíná, že transatlantické vztahy jsou pro EU a její členské státy i nadále nejdůležitější a nejstrategičtější, což se jasně ukázalo po ruské invazi na Ukrajinu, kdy se projevila jednota a síla tohoto partnerství; zdůrazňuje, že silný transatlantický vztah je i nadále nepostradatelný pro bezpečnost partnerů na obou stranách Atlantiku; vyzývá Komisi, aby podporovala užší vazby s klíčovými partnery jak v USA, tak v Kanadě s cílem čelit globálním problémům, které ovlivňují naše společné hodnoty, zájmy, bezpečnost a prosperitu;

26. vítá těsné vztahy se západoevropskými zeměmi, které nejsou členy EU, a zejména vynikající spolupráci v některých oblastech vnější činnosti EU; naléhavě vyzývá Komisi, aby modernizovala a prohloubila dvoustranné vztahy mezi EU a Švýcarskem; zdůrazňuje, že je důležité podporovat ještě pevnější vztahy s Norskem; vyzývá k urychlenému podpisu dohody o přidružení mezi EU a Andorrou a EU a San Marinem;

27. opakuje, že Evropa má zásadní zájem na tom, aby indicko-tichomořský region byl mírový, stabilní a založený a na pravidlech; za tímto účelem vybízí k užším vazbám s obdobně smýšlejícími partnery v regionu v oblasti zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky v souladu se strategií EU pro spolupráci v indicko-tichomořském regionu; vybízí místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby společně s našimi indicko-tichomořskými partnery, zejména Austrálií, Novým Zélandem, Jižní Koreou a Japonskem, podporoval viditelnost a účinky vnější činnosti EU;

28. v této souvislosti připomíná hluboké a komplexní partnerství EU s Japonskem, které by mělo sloužit jako vzor plodného dvoustranného partnerství, díky němuž je možné účinně utvářet politiku v mnohostranných souvislostech; konstatuje, že EU a Japonsko si v roce 2024 připomínají 50 let vzájemných diplomatických vztahů, a podtrhuje zájem EU o oboustranné prohloubení a rozšíření tohoto partnerství v dalších 50 letech; uznává,

že v nynější době geopolitických otřesů hraje zásadní úlohu ve vztahu obou stran dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem a dohoda o strategickém partnerství mezi EU a Japonskem; vybízí obě strany, aby projevily potřebnou politickou vůli ratifikovat dohodu o strategickém partnerství, zejména vyzývá zbývající členské státy EU, které tak dosud neučinily;

29. domnívá se, že vzestup Číny zůstává jednou z hlavních geopolitických výzev 21. století a že si žádá vícerozměrnou reakci, která umožní zachování spolupráce EU s Čínou v řadě klíčových otázek; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele a členské státy, aby se i nadále angažovali v této zemi na diplomatické úrovni a zároveň zvyšovali asertivitu EU vůči Číně a naléhali na ni, aby převzala odpovědnost jako stálý člen Rady bezpečnosti OSN;

30. opakuje, že Tchaj-wan je klíčovým partnerem EU a demokratickým spojencem v indicko-tichomořském regionu; uznává, že Tchaj-wan hraje významnou roli v zajišťování globálních dodavatelských řetězců, zejména v odvětví špičkových technologií, a naléhavě vyzývá EU a její členské státy, aby s Tchaj-wanem navázaly užší spolupráci; vyzývá EU a její členské státy, aby daly prostřednictvím jasných a konzistentních signálů najevo, že jakýkoli pokus jednostranně změnit status quo v Tchajwanském průlivu, zejména prostřednictvím síly nebo nátlaku, nelze akceptovat a že takový pokus přijde velmi draho; zdůrazňuje, že územní nároky Číny nemají oporu v mezinárodním právu; odsuzuje navíc fakt, že Čína blokuje zapojení Tchaj-wanu do mnohostranných organizací; vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly smysluplné zapojení Tchaj-wanu do příslušných mezinárodních organizací;

31. zdůrazňuje, že Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) představuje klíčového spojence při posilování multilateralismu založeného na pravidlech; podporuje úsilí ASEAN o dokončení jednání s Čínou o účinném a věcném kodexu chování v Jihočínském moři; vybízí k intenzivnějším kontaktům a spolupráci EU se sdružením ASEAN a ke snaze o komplexní strategické partnerství;

32. konstatuje, že geopolitické výzvy posílily společný zájem EU a Indie o zajištění bezpečnosti, prosperity a udržitelného rozvoje; vyzývá k uspořádání summitu Indie a EU s cílem zajistit, aby jejich dvoustranný vztah patřil i nadále mezi priority;

33. naléhavě vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele a členské státy, aby se zaměřili na dvoustranné vztahy s obdobně smýšlejícími partnery v Africe, mimo jiné s Ghanou, Keňou a Senegalem, a s ohledem na vzájemné potřeby a zájmy podporovali skutečné a vyvážené partnerství; domnívá se, že do vztahů s třetími zeměmi by měla být plně začleněna zásada „více za více“, neboť na jejím základě rozvíjí EU silnější partnerství se zeměmi, které dodržují zásady SZBP a společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) a základní hodnoty EU; vyzývá EU, aby reagovala na očekávání partnerských zemí a rychle plnila politické dohody, které s nimi uzavřela, a prokázala tak, že je klíčovým a strategickým partnerem a že mezinárodní systém založený na pravidlech může řešit současné výzvy;

34. zdůrazňuje, že je třeba i nadále posilovat spolupráci EU s obdobně smýšlejícími zeměmi v Latinské Americe, zejména s ohledem na rostoucí vliv Číny a Ruska v Latinské Americe a Karibiku; vyzývá členské státy a Evropskou službu pro vnější činnost

(ESVČ), aby v tomto regionu pokračovaly v proaktivní diplomacii se silným důrazem na obranu mnohostranného globálního řádu, mezinárodního práva a dodržování demokracie a lidských práv;

35. vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby považoval spolupráci s obdobně smýšlejícími demokraciemi za jednu z priorit svého funkčního období a aby do spolupráce a konzultací s demokratickými a obdobně smýšlejícími partnery zavedl systém v zájmu zlepšení společné připravenosti a přístupu ke zdrojům pro reakci na krize;

36. domnívá se, že je současně důležité budovat nová spojenectví, mimo jiné se zeměmi v našem sousedství a se zeměmi globálního Jihu, a to s přihlédnutím ke vzájemným potřebám a zájmům a s cílem podpořit skutečná a vyvážená partnerství;

Podpora činnosti EU v zahraničí

37. zdůrazňuje úlohu místopředsedy, vysokého představitele jako prostředníka mezi SZBP a vnějšími vztahy EU v zájmu zajištění co nejvyšší úrovně koordinace a soudržnosti ve vnější činnosti EU; lituje však, že v některých případech je zastupování EU navenek nejasné; zdůrazňuje, že je třeba jasně vymezit pravomoci místopředsedy, vysokého představitele, pravomoci předsedy Komise a pravomoci předsedy Evropské rady v oblasti vnější činnosti a zastupování EU;

38. vyzývá k posílení ESVČ – jak jejího ústředí, tak delegací EU – odpovídajícími finančními a lidskými zdroji, aby tak EU byla lépe připravena na současné i nově se objevující globální výzvy; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby urychleně předložil návrhy na budoucí operační strukturu vnější činnosti EU;

39. vyzývá Komisi, aby účinně a rychle využívala strategii Global Gateway jako udržitelnou alternativu k čínské iniciativě „Jeden pás, jedna cesta“ a jako nástroj k posílení přítomnosti a viditelnosti EU ve světě;

40. znovu opakuje, že Parlament hraje v SZBP neoddělitelnou úlohu a konkrétně k ní přispívá prostřednictvím své parlamentní diplomacie a svých odlišných nástrojů, kanálů a kontaktů;

41. vyzývá k dalšímu rozvoji preventivní diplomacie EU, mimo jiné prostřednictvím zprostředkování míru a mírového dialogu, jakožto proaktivního nástroje zahraniční politiky; naléhavě vyzývá ESVČ, aby provedla analýzu získaných zkušeností;

42. znovu potvrzuje úlohu zvláštních zástupců EU, kteří prosazují politiky a zájmy EU v konkrétních regionech a zemích a významně přispívají k rozvoji silnější a účinnější SZBP, jelikož pro EU zajišťují aktivní politickou přítomnost v klíčových zemích a regionech a jsou „hlasem“ a „tváří“ EU a jejích politik;

43. podtrhuje význam misí a operací EU v zahraničí na podporu míru, bezpečnosti a pokroku v Evropě a ve světě; vyzývá vysokého představitele, místopředsedu Komise, aby:

– pracoval společně s Bosnou a Hercegovinou, Kosovem, NATO a s dalšími

relevantními partnery na tom, aby silné policejní složky mohly převzít od roku 2026 všechny klíčové úkoly týkající se vnitřní bezpečnosti v Bosně a Hercegovině a Kosovu, a aby byly připraveny návrhy potřebných misí SZBP, které mají být zahájeny v roce 2025 a při nichž může být využita kapacita EU pro rychlé nasazení za účelem preventivního vojenského posílení; připomíná, že výdaje na tato opatření, včetně pohotovostních výdajů kapacit pro rychlé nasazení, by měly být hrazeny z rozpočtu EU;

– spolupracoval s Kyprem, Tureckem, Spojeným královstvím a OSN na zavádění konkrétních opatření zaměřených na demilitarizaci nárazníkové zóny na Kypru a zlepšení bezpečnosti na ostrově, a to jak bezpečnosti řecké, tak i turecké komunity žijící na Kypru;

– připomněl, že podporuje probíhající práci policejní mise EU pro okupovaná palestinská území na podporu právního státu (EUPOL COPPS) a mise EU pro pomoc na hranicích v Rafáhu (EU BAM), které pomáhají palestinským orgánům s reformou bezpečnostního a soudního sektoru a integrovanou správou hranic;

44. vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby navázal na příklady úspěšných evakuačních akcí v Súdánu a posílené konzulární ochrany a pracoval na vytvoření komplexního systému ochrany občanů EU v zahraničí;

III. Příští víceletý finanční rámec a parlamentní dohled nad ním

45. domnívá se, že je třeba posílit institucionalizovaný parlamentní dohled nad vnější činností EU, včetně pravidelného a včasného, avšak bezpečného přístupu k důvěrným informacím;

46. zdůrazňuje, že v rámci SZBP, jejíž součástí je i SBOP, vykonává Evropský parlament rozpočtovou funkci společně s Radou; připomíná, že v souvislosti s těmito politikami plní rovněž funkci politické kontroly a konzultační funkci, jak je uvedeno v článku 36 SEU;

47. připomíná, že veškeré výdaje na SZBP a SBOP by měly být hrazeny z rozpočtu EU, pokud Rada nerozhodne v jednotlivých případech jinak nebo pokud se výdaje netýkají operací v souvislosti s vojenstvím nebo obranou; uznává, že je na Radě, aby rozhodla, zda akce EU v zahraničí je operací v souvislosti s vojenstvím nebo obranou; zdůrazňuje, že ve všech ostatních rozhodnutích týkajících se SZBP nebo SBOP, která s sebou nesou výdaje, by Rada měla uvažovat o hrazení výdajů z rozpočtu EU;

48. zdůrazňuje, že právě rozhodnutí o SZBP nebo SBOP, která s sebou nesou výdaje, jsou v rámci těchto politik vždy ta nejdůležitější; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby před předložením jakýchkoli návrhů takových rozhodnutí o SZBP nebo SBOP konzultoval Evropský parlament;

49. připomíná, že rozpočtová funkce Evropského parlamentu je neoddělitelně spjata s jeho funkcí politické kontroly a konzultační funkcí; připomíná, že článek 36 SEU stanoví zvláštní vztah mezi místopředsedou Komise, vysokým představitelem a Evropským parlamentem, že tento vztah je podmínkou k tomu, aby Parlament mohl vykonávat tyto funkce, a že místopředseda Komise, vysoký představitel by měl Parlament v tomto

ohledu podporovat;

50. vyzývá Komisi, aby návrhy na příští VFR předložila v prvním pololetí roku 2025, a poskytla tak dostatek času na jednání o programech; zdůrazňuje, že je nutné vypracovat podrobnější rozpočtovou nomenklaturu jak pro Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci, tak pro nástroj předvstupní pomoci, na jejímž základě by rozpočtový orgán mohl stanovit politické a zeměpisné priority v rámci ročního rozpočtového procesu;

51. zdůrazňuje, že každá výše uvedená záležitost vyžaduje odpovídající reakci ze strany výkonné moci; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby na výzvy, požadavky a znepokojení Parlamentu reagoval pohotově a písemně; domnívá se, že ústní prohlášení ve výborech nebo na plenárním zasedání lze považovat za dostatečnou reakci pouze ve výjimečných nebo naléhavých případech; zdůrazňuje, že v současném náročném geopolitickém kontextu má úzká spolupráce a těsné partnerství mezi Evropským parlamentem a místopředsedou Komise, vysokým představitelem strategický význam; očekává, že před schválením mandátů a strategií SZBP budou probíhat systematičtější výměny informací a že se zlepší tok informací o projednávání a provádění mezinárodních dohod a memorand o porozumění; dále očekává, že Parlament bude účinně začleněn do všech vnějších politik a činností EU jako plnohodnotný aktér „týmu Evropa“, čímž mobilizuje parlamentní diplomacii na podporu úsilí místopředsedy Komise, vysokého představitele;

°

° °

52. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Evropské radě, Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Výbor pro zahraniční věci každoročně vypracovává návrh usnesení o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky jako reakci na zprávu vysokého představitele Unie pro zahraniční politiku, která je určena Evropskému parlamentu a týká se společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Toto usnesení hodnotí provádění SZBP a je klíčovou součástí přínosu Evropského parlamentu k vnější činnosti EU, zejména s ohledem na posílené právo kontroly, které Evropskému parlamentu svěřuje Lisabonská smlouva.

Zpráva za rok 2024 je prvním usnesením o provádění SZBP v tomto volebním období. Jako taková by také měla sloužit jako vodítko pro priority nové Komise a vysokého představitele. Zpráva nejprve přezkoumává výroční zprávu místopředsedy Komise, vysokého představitele o SZBP a následně ji doplňuje o postoje Parlamentu k cílům SZBP v roce 2025. Zpravodaj se rozhodl zaměřit se na strategické trendy, které určují celkovou orientaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU a které zvýšily potřebu EU definovat své zájmy a nasadit kapacity k jejich prosazování. Patří mezi ně:

1. důsledky ruské útočné války proti Ukrajině;
2. konflikt a podpora míru na Blízkém východě,
3. spolupráce s obdobně smýšlejícími partnery a
4. viditelnost činnosti EU v zahraničí.

Zpráva podrobněji rozvádí každý z těchto bodů a nabízí příštím výkonným orgánům EU vodítka při stanovování SZBP. Postoj Parlamentu k SZBP zaměřený na budoucnost je v konečném důsledku utvářen klíčovými požadavky, které se týkají příštího víceletého finančního rámce a parlamentního dohledu nad tímto rámcem.